

קוֹנְטֵרַס

אַחֲדוּת וְאַהֲבָה

יִגְלֶה אֶת מַעַלְת הָאַחֲדוּת וְהַאֲהָבָה בֵּין נַשְׁמוֹת
יִשְׂרָאֵל, וְאִיךָ שְׁפָל חַיֵּי הָאָדָם הוֹלְכִים כְּכֹר בְּצוּרָה
אַחֲרָת, כְּשֵׁנוּהֲגִים בְּאַחֲדוּת וּבַאֲהָבָה עִם הַזּוּלָת.

בְּנוֹי וּמִיָּסֵד עַל־פִּי דְבָרֵי

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוּן

בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ

רַבִּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ

וְעַל־פִּי דְבָרֵי תְלַמִּידוֹ, מוֹרְנוּ הַגָּאוֹן

הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רֵז לֹא אָנִיס לִיה

רַבִּי נִתָּן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ

וּמִשְׁלָב בְּפִסְוִקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמַאֲמָרֵי

חֻכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֶהר הַקְּדוֹשׁ

הוּבָא לְדָפוּס עַל־יַדֵּי

חֲסִידֵי בְּרֶסְלָב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר : אֵין עוֹד דְּבַר יָפֵה בְּעוֹלָם
כְּמוֹ אֶהְבָּה וְאַחֲדוּת בֵּין נַשְׂמוֹת יִשְׂרָאֵל,
וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְאֹד אוֹהֵב אֶת מִי שְׂמַחֲזֵק
וּמְעוֹדֵד וּמְשַׂמַּח אֶת נַשְׂמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמַחְדִּיר
בְּהֵן אֶהְבָּה וְאַחֲדוּת. וְרַבֵּנוּ ז"ל אָמַר (לְקוּטֵי-
מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ד') : אֶהְבָּ"ה בְּגִימְטְרִיָּה
אָח"ד ; כִּי מִי שְׂמַחֲדִיר אֶהְבָּה בֵּין נַשְׂמוֹת
יִשְׂרָאֵל, סִימָן שֶׁהוּא נִכְלָל בְּאַחֲדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.
אֲשֶׁרֵי לוֹ וְאֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ !

(אֲמַרֵי-מוֹהֲרָא"ש, חֶלֶק ב', סִימָן תתלז)

קוֹנְטֵרַס

אַחָדוֹת וְאַהֲבָה

א.

עַל-יְדֵי אַמוּנָה זוֹכִים לְאַחָדוֹת וְאַהֲבָה

בְּנֵי וּבָנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְהִכָּנִים בְּעֲצָמְכֶם
אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יְתִבְרֶנּוּ, וְלִזְכֹּר תָּמִיד, שֶׁהַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא מְנַהֵיג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּצַדִּיק
וּבְמִשְׁפָּט, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נֶעֱשֶׂה
מֵעֲצָמוֹ, אֲלָא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֲלִיוֹן. וּכְכֹל
שֶׁאָדָם מִכְּנִיס בְּדַעְתּוֹ יְדִיעוֹת אֱלֹהִים, עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ
לוֹ "אַחָדוֹת וְאַהֲבָה" עִם כָּל יְהוּדֵי, וּבִפְרָט בְּיָמֵים
אֱלֹהִים, שֶׁאֲנִיחָנוּ בּוֹכִים וּמְבַכִּים שָׁמַיִם וָאָרֶץ, עַל חֶרְבֵּן
בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, עַל גְּלוֹת עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוֹלְכִים
בְּגוֹלָה זֶה אֲלֵפִים שָׁנָה, וְעַדִּין בֶּן דָּוִד לֹא בָּא, וְהַכֹּל

מחמת שנאת חנם, כמאמרם ז"ל (יומא ט.): מקדש ראשון נחרב מפני שעברו על עבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים. עברו על שלש עברות הכי חמורות: עבדו עבודה זרה — עזבו את הקדוש ברוך הוא. גלוי עריות — התפשט נאוף בעולם, רחמנא לישזבן, ועשו כל דבר שקוץ, תעוב וזהו, ושפיכות דמים — אחד הרג את השני, אחד ביש את השני, ומחמת זאת נחרב בית המקדש הראשון. ולמה נחרב בית המקדש השני? מפני שנאת חנם, אף שלמדו הרבה תורה, קימו מצוותיו יתברך, והיו חזקים באמונה, אבל הייתה שנאת חנם, לכן גרמו להרס את בית המקדש השני. ומסימים חכמינו הקדושים: ועדין מרקד בינן; עדין השנאת חנם רוקדת בינינו. ואנו עדים, שזה אלפים שנה, שאנו סובלים סבל נורא מכל הגויים, מכל אמות העולם, ואין אף אמה בעולם שתהיה נקייה מכף, שלא שפכה דם ישראל. ועלינו להתבונן ממה זה בא? רק משנאת חנם, שאיננו מתאחדים יחד, עם ישראל מתפלגים פלגים פלגים, מפלגות מפלגות, ואינם שמים על לב, שאמות העולם שונאים את כל עם ישראל, בלי הבדלי מוצא וכו'. וכמאמרם ז"ל (שבת פט:): למה

נקרא שמו סיני? שמאז שירדה תורה לעולם, ירדה
 שנאה לעולם; אמות העולם אינם יכולים לסבל
 את ישראל, כי בפנימיות לבבם מבינים, שעם
 ישראל זהו העם הנבחר, עם הדבוק בהקדוש-
 ברוך-הוא, עם שיש לו תורה, שהיא חכמה
 אלקית, עם שיש לו מצוות מאת הבורא יתברך
 שמו, עם שהוא גדור מעריות. לעם ישראל יש
 גדרים וסיגים, אינם יכולים לעשות ככל העולה על
 רוחם, יש בורא עולם, שצננו איך להתנהג — מה
 כן לעשות ומה לא לעשות, מה מותר לאכל ומה
 אסור לאכל, איך להתלבש, איך ללכת ואיך לעסק
 בעסקי העולם הזה במשא ומתן, הכל צריך להיות
 על-פי התורה והמצוות, ואמות העולם יודעים את
 זאת, ובשביל הקנאה והשנאה שאינם יכולים
 לסבל שיש אמה, שהיא העם הנבחר אצלו יתברך,
 לכן שונאים אותנו, ולא יועיל שום דבר. וכן אמר
 רבי שמעון בר יוחאי (ספרי בהעלותך ט, י): הקלכה
 היא בידוע, שעשו שונא ליעקב; ולכן, בני ובנותי
 היקרים! הבה לא נשפח, שכל עם ישראל הם בני
 הקדוש-ברוך-הוא, כדכתיב (דברים יד): "בנים אתם
 להוי"ה אלקיכם", וצריכים לאהב את כל בר
 ישראל, יהיה מי שיהיה ויהיה מה שיהיה, כי אנו

עֲדִים, שְׁבִשׁוּאָה וְכֵן מִשָּׁף כָּל הַדּוֹרוֹת, הַגּוֹיִים לֹא בִדְקוּ בְּצִיצִיּוֹת שֶׁל הַיְהוּדִים, לֹא הִסְתַּכְּלוּ אִם פְּלוֹנֵי שׁוֹמֵר שִׁבְתָּ הוּא אִם לָאוּ, אִם שׁוֹמֵר מְצוּוֹת הוּא אִם לָאוּ, יָדְעוּ שְׂזָה יְהוּדֵי, וְצָרִיכִים לְהַשְׁלִיכוֹ לְתֵאֵי הַגּוֹ, רַחֲמָנָא לְצַלָּן. לְמִדִּים מִכָּאן, אֶת מַעֲלַת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שְׁאֵמוֹת הָעוֹלָם אֵינָם מִפְּרִידִים בֵּין יְהוּדֵי לְיְהוּדֵי, אִם-כֵּן מֵדוּעַ אָנוּ נִפְרִיד בֵּין יְהוּדֵי לְיְהוּדֵי, דְּתֵי חִילוֹנֵי, אֲשֶׁכְּנֹזֵי סְפָרְדֵי? ! לָמָּה תִּהְיֶה בֵּינֵינוּ גִזְעָנוֹת? ! מֵדוּעַ לֹא נִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמֵנוּ "אֶחָדוֹת וְאַהֲבָה", אֲשֶׁר כָּל זֶה בָּא מִחַמַּת שְׁאֵינָנו דְּבוֹקִים בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי אִם הָיִינוּ מִכְּנִיסִים בְּעֲצָמֵנוּ, שְׁאֵין מְצִיאֹת בְּלִעְדֵינוּ יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְהַכֵּל זֶה אֱלֻקוֹת וְאֱלֻקוֹת זֶה הַכֵּל, אִזּוֹ כָּל חֵינֵינוּ הָיוּ מִתְנַהֲלִים בְּצוּרָה אַחֲרַת לְגַמְרֵי; כִּי כָּל שְׁאֵדָם מִכְּנִיס בְּעֲצָמוֹ אֶמוּנָה פְּשׁוּטָה וּמְזַכֶּכֶת, שְׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַהֵיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעֲצָמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמְּאֲצִיל הָעֲלִיוֹן, אִזִּי חֵי חַיִּים נְעִימִים וְעֵרְבִים! אִךְ לָמָּה סוֹבְלִים כָּל-כֶּף הַרְבֵּה צָרוֹת וְיִסּוּרִים, שְׁמָדוֹת וְהַרְיָגוֹת? מִפְּנֵי שְׁאֵנוּ מְסַלְקִים מֵאִתָּנוּ אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, מְגַרְשִׁים אֶת הַשְׁכִּינָה לְמַעְלָה, חוֹשְׁבִים שְׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא

מִסְתַּתֵּר בַּשָּׁמַיִם, בְּשָׁעָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא
 פֹּה אֲתָנוּ, עִמָּנוּ וְאַצִּילֵנוּ. כִּי דוֹמֵם, צוֹמַח, חַי,
 מְדַבֵּר, זֶה לְבוֹשׁ לְגִבֵּי הָאֵיִן סוֹף בְּרוּךְ הוּא. וְרַבֵּנוּ
 ז"ל אוֹמֵר (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ח'), שְׂאֲדָם
 צָרִיךְ לְזַכֵּךְ אֶת הָאַרְבָּעָה יְסוּדוֹת שֵׁישׁ בּוֹ. כִּי כָּל
 אָדָם יֵשׁ בּוֹ כַּח הָאֵשׁ, כַּח הָרוּחַ, כַּח הַמַּיִם, כַּח
 הָעֶפֶר, שְׂאֵלוֹ הָאַרְבָּעָה יְסוּדוֹת שֵׁישִׁים בְּתוֹךְ
 הַבְּרִיאָה, וְעַל-יְדֵי שִׁיְהוּדֵי לוֹמֵד הֵלְכָה וּמְקִימָה,
 הוּא מְבַרֵר אֶת הָרַע שֶׁל הָאַרְבָּעָה יְסוּדוֹת, וְהַטּוֹב
 עוֹלָה לְמַעְלָה, וְהָרַע נוֹפֵל לְמַטָּה, וּמִתְגַּלֶּה אֵלָיו
 שֵׁם הַיְיָ"ה בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ, וְרוֹאֶה רַק אֶת
 שֵׁם הַיְיָ"ה. שְׁזָה מַה שְּׂאֲמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ (תְּהִלִּים טז):
 "שׁוֹיֵתִי הַיְיָ"ה לְנִגְדֵי תְּמִיד"; תְּמִיד הָיָה לְפָנַי עֵינָיו
 הַקְּדוֹשׁוֹת שֵׁם הַיְיָ"ה בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ. וְאוֹמֵר
 רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָנִים: ד', ח'), בֵּן כָּל
 יְהוּדֵי, כְּשֶׁמְזַכֵּךְ אֶת אַרְבָּעָה יְסוּדוֹתָיו: אֵשׁ — כַּח
 הָאֵשׁ שָׁבוּ, שְׁזָה הַכַּעַס וְהִרְצִיחָה שֵׁישׁ בְּאָדָם,
 שְׁבוּעָתָה בּוֹ נִקְמָה — לְנִקְמַת בַּזוּלָת. אִם רַק מְזַכֵּךְ
 אֶת כַּח הָאֵשׁ, מְאִירָה בּוֹ הָאוֹת " שֵׁם הַיְיָ"ה
 בְּרוּךְ הוּא. הָרוּחַ — כַּח הָרוּחַ שָׁבוּ, שְׁזָה כָּלֵל
 הַדְּבוּרִים בְּטָלִים, לְשׁוֹן-הָרַע, וְכִילוֹת וְלִיצְנוּת,
 שְׂאֲדָם מְדַבֵּר כְּכֹל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ, אִם רַק מְזַכֵּךְ

אֶת כַּח הַרוּחַ שָׁבוּ, מְאִירָה בּוֹ אוֹת ה' שֶׁל שֵׁם הַיְי"ה בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ. הַמַּיִם — אִם אָדָם מְבַרֵר אֶת כַּח הַמַּיִם, שְׂזָה כָּלֵל הַתְּאוּוֹת רְעוֹת: תְּאוּת אֲכִילָה וְשִׁתְיָה, תְּאוּת נְאוּף, תְּאוּת מְמוֹן וְכוּ', מְאִירָה בּוֹ אוֹת ו' מְאוֹתִיּוֹת הַיְי"ה בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ. הֶעָפָר — אִם אָדָם מְבַרֵר כַּח הֶעָפָר, שְׁמֹשֶׁם בָּא הַדְּפֹאוֹן וְהַעֲצָבוֹת, אִזּוֹ מְאִירָה בּוֹ אוֹת ה' מִשֵּׁם הַיְי"ה בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ. וְכִיּוֹן שְׂאָדָם מְזַכֵּךְ אַרְבָּעָה יְסוּדוֹת שָׁבוּ, אִזּוֹ מְאִיר לְפָנָיו תָּמִיד שֵׁם הַיְי"ה בְּגִלּוּי נוֹרָא וְנִפְלְאָ מְאֹד. שְׂזוֹ מְדַרְגֵת הַצְּדִיקִים, שְׁפֹל-כֶף דְּבוּקִים בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, שְׁתָּמִיד מְאִיר לָהֶם שֵׁם הַיְי"ה בְּרוּךְ הוּא.

לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְיָקָרִים! רְאוּ מַה לְּפָנֵיכֶם, אַתֶּם הָעַם הַנִּבְחָר, שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בָּחַר בְּכֶם, וְרוּצָה שְׁתִּהְיֶה כְּלִי לְהַמְשִׁיךְ אוֹרוֹ יִתְבַּרֵךְ אֲצִלְכֶם. הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רוּצָה לְהַשְׁפִּיעַ עֲלֵיכֶם כָּל טוֹב בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת, אֲבָל זֶה תְּלוּי רַק בְּדַבָּר אֶחָד — כְּפִי "הַאֲחָדוֹת וְהַאֲהָבָה" שְׁתִּהְיֶה בֵּינֵיכֶם, שְׂזָה הַכְּלִי לְקַבֵּל בּוֹ כָּל הַשְּׁפָעוֹת הַטּוֹבוֹת, כְּמֵאמָרָם ז"ל (עֲקָצִין ג.): לֹא מֵצֵא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּלִי הַמְחֲזִיק בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא הַשְּׁלוֹם; כְּשֵׁישׁ שְׁלוֹם

בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּשֵׁיְהוּדִים עוֹזְרִים זֶה לְזֶה, זֶה הַכְּלִי לְהַמְשִׁיךְ בּוֹ אֶת הַשְּׂכִינָה, וּמָה אָנוּ רוֹאִים? שֶׁהַסֵּמֶן "ד-מ"ם הֶרְשַׁע עוֹשֶׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׂבָעוֹלָם, רַק שִׁיְהִי פְרוּדִים בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שִׁיְהִי מִפְלָגוֹת — פְּלָג, פְּלָג, לְהַתְּפִלֵּג זֶה מִזֶּה, שְׁוֹה מַה שְּׁגָרָם לָנוּ כָּל הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים, כִּי אִם עִם יִשְׂרָאֵל הָיוּ מִתְאַחֲדִים יַחַד בְּ"אַחַדוֹת וּבְאַהֲבָה", שׁוֹם אֲמָה וְלָשׁוֹן לֹא הָיוּ יְכוּלִים לָהֶם. וְלָמָּה אָנוּ סוֹכְלִים סִבָּל אֲלֵפִים שָׁנָה? מִחֲמַת שְׂאִין בָּנוּ "אַהֲבָה וְאַחַדוֹת", וְהַסֵּמֶן "ד-מ"ם דוֹאֵג לְזֶה, שְׂאֵף פֶּעַם לֹא תִהְיֶה "אַחַדוֹת וְאַהֲבָה" בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל כַּחוֹ הַפְּרִד וּמִשְׁלֵל, וְהוּא נִמְצָא בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה, בְּכָל עִיר וְעִיר, בְּכָל כְּפָר וּכְפָר, בְּכָל מוֹשָׁב וּמוֹשָׁב, שֶׁם יֵשׁ שְׂלִיחַ הַסֵּמֶן "ד-מ"ם, שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מַחְלָקָת וּמְרִיבוֹת, עַד שְׂאִין בֵּית שְׂלֵא תִהְיֶינָה בּוֹ קְטָטוֹת וְאֵי הַבְּנוֹת, שְׂבִשְׂבִיל זֶה מְסַלְקִים אֶת הַשְּׂכִינָה מִהָעוֹלָם, כְּמֵאמָרָם ז"ל (סוֹטָה ג:): בְּתַחֲלָה הִיְתָה הַשְּׂכִינָה עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּיּוֹן שְׂחָטָאוּ — סִלְקוּ מֵהֶם אֶת הַשְּׂכִינָה. וְזוֹ עֲבוֹדַת הַצְּדִיקִים הַקְּדוֹשִׁים שְׂדִבּוּקִים בְּהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכָל עֲסֻקֵיהֶם רַק לְהוֹרִיד אֶת הַשְּׂכִינָה בְּזֶה הָעוֹלָם, לְהַכְנִיֵס אֶת הַשְּׂכִינָה בְּתוֹךְ כָּל בֵּית וּבֵית מִבְּתֵי

יִשְׂרָאֵל. וּמַהִי הַשְּׂכִינָה? שְׁלוֹם. כְּמֵאמָרָם ז"ל (שְׁבַת י): שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׁלוֹם; וְלָכֵן אִם אָדָם רוֹאֶה, שֵׁשׁ שְׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאִף פַּעַם אֵין מְרִיבוֹת בֵּינוֹ לְבֵין אִשְׁתּוֹ, בְּזֶה גוֹרֵם שִׂיחָיָה שְׁלוֹם בֵּין כָּל עַם יִשְׂרָאֵל.

לָכֵן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! הִבֵּה נְכֻנִים אֶת הַשְּׂכִינָה בְּתוֹךְ בֵּיתֵנוּ, בְּאוֹ נִתְחִיל בְּתוֹךְ בֵּיתֵנוּ שִׂיחָיָה שְׁלוֹם. קִדְּם שְׁאֲנוּ הוֹלְכִים לְתַקֵּן אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי, שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יְמַלֵּךְ עַל כָּל הָעוֹלָם, וַיִּתְקַיֵּם (תְּהִלִּים כב, כט): "וַהֲיִתָּה לְהוֹיָ"ה הַמְּלוּכָה", בְּאוֹ תִחַלֵּה נְמַלִּיךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּתוֹךְ בֵּיתֵנוּ, וְנַעֲשֶׂה שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, וְכָף אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת דְּרַבִּי נִתָּן, פָּרָק כח): כָּל הַמְּשִׁים שְׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, מַעֲלָה עָלָיו הַכֶּתוּב כָּאֵלוֹ מְשִׁים שְׁלוֹם בְּיִשְׂרָאֵל עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, לְפִי שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מְלַךְ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. אִם עוֹשִׂים שְׁלוֹם בְּתוֹךְ הַבַּיִת, הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה מוֹתָרִים זֶה לְזֶה, הֵם גּוֹרְמִים שֶׁהַשְּׂכִינָה תִּהְיֶה בְּתוֹךְ הַבַּיִת הַזֶּה, כְּמֵאמָרָם ז"ל (סוֹטָה יז): אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ — שְׂכִינָה בֵּינֵיהֶם, לֹא זָכוּ — אִשׁ אוֹכְלֶתָן, אֵצֶל הָאִישׁ יֵשׁ י', אֵצֶל הָאִשָּׁה יֵשׁ ה', וּבִיחַד זֶה י"ה,

האותיות של שם הַיְיָ הַבְּרוּךְ הוא וְבְרוּךְ שְׁמוֹ, שִׁוּוּ חֲכָמָה וּבִינָה, וְאִם הֵם מִתְאַחֲדִים יַחַד בְּאַהֲבָה גְדוֹלָה, עַל-יְדֵי-זֶה נוֹלָדִים בֶּן וּבַת, וְכָךְ נִשְׁלַם שֵׁם הַיְיָ הַבְּרוּךְ הוּא, וְאִיזָה נֶעַם זֶה כְּשֶׁהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹרָה שָׁם! אִיזָה נֶעַם כְּשֵׁיִשׁ אַחְוָה בֵּין בְּנֵי הַזּוּג! וְמָה אָנוּ רוֹאִים? שֶׁהַסֵּמֶ"ךְ-מ"ם עוֹבֵד קִשָּׁה מְאֹד לְשֹׁבֵר אֶת בְּתֵי יִשְׂרָאֵל, הָעֶקֶר שֶׁלֹּא יִהְיֶה שָׁלוֹם; כִּי מְאֹד מְאֹד מִפְּחַד מִשָּׁלוֹם, שֶׁיִּהְיֶה בְּבֵתֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי אִז אֵין לוֹ מָה לַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם. לְכֵן עוֹבֵד שְׁעוֹת נוֹסְפוֹת, הָעֶקֶר שֶׁיִּהְיֶה, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, גְּרוּשִׁין בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְיִרוּיחַ אֶת הַכֶּמֶה מֵאוֹת דּוֹלָרִים, עַל-יְדֵי שֶׁיִּהְרַס בְּתֵי יִשְׂרָאֵל. וְכַמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (שיחות-הַר"ן, סִימָן רסג), שֶׁהַסֵּמֶ"ךְ-מ"ם עוֹשֶׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת, שֶׁיִּתְגַּרְשׁוּ בְּנֵי הַזּוּג, כְּדֵי לְהַכְשִׁילָם בְּעִבְרוֹת חֲמוּרוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן. לֹא-כֵן צְדִיקֵי אֱמֶת, חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל, הֵם מוֹסְרִים נַפְשָׁם, שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בְּבֵתֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא יִהְיוּ גְרוּשִׁין בֵּינֵיהֶם, כִּי בְּזֶה שְׁמִתְגַּרְשִׁים, מְסַלְקִים אֶת הַבוֹרָא יְתַבְרַךְ שְׁמוֹ. לְכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (גִּטִּין צ.): הַמְגַרֵּשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ רֵאשׁוּנָה — אֶפְלוּ מְזַבַּח מוֹרִיד עָלָיו דְּמָעוֹת. וְלָמָּה הַמְזַבַּח דִּיקָא? לָמָּה לֹא שָׂאָר כְּלֵי הַמְשָׁכָן? הַשְּׁלֵחָן,

המנוחה, הארון, הפפרת וכו' ? אלא המזבח בוכה ואומר: מספיק קרבנות הביאו עלי, איני צריך עוד קרבנות; כי כשמתגרשים, הילדים הם הקרבן, וסובלים סבל רב. לזאת, בני ובנותי היקרים! אל תבואו לידי גרושין בשום פנים ואפן, ואם יש אילו אי הקנות בבית, תלכו תכף-ומיד לצדיק האמת, החכם שבדור, והוא יעשה לכם שלום-בית, הוא יחדיר בכם אמונה ברוחה ומזככת בו יתברך, ועל-ידי-זה לא תגיעו לגרושין, והילדים לא יצרכו לסבל. וזה נקרא בנין בית-המקדש הפרטי, כי כמו שאנו מקוים ומצפים בכל יום, בכל שעה ובכל רגע, שהקדוש-ברוך-הוא יוריד את בית-המקדש בנוי מן השמים, כך עלינו להתכונן שיהיה לנו בנין בית-המקדש פרטי בתוך הבית, שיהיה שלום בין הבעל והאשה, בין ההורים לילדים, שיהיה שקט ושלום בתוך הבית, "אהבה ואחדות" בתוך הבית, ועל-ידי-זה נזכה אחר-כך לבנות בתי כנסיות ובתי מדרשות, ששם מתקבצים יותר אנשים, שהם גם-כן בחינת בית-מקדש קטן, כמאמרם ז"ל (מגלה כט.): "ואהי להם למקדש מעט" — אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות. והנה נחרב בית-המקדש מפני שנאת חנם, אין "אהבה

וְאַחַדוּת" בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלָמָּה? כִּי אֵין אָמוּנָה
 בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת אֲצִלָּנוּ. כִּי אִם הִיְתָה לָנוּ אָמוּנָה
 צְרוּפָה וּתְמִימָה, אֲזִי אֶף פַּעַם לֹא הִיְיִנוּ שׁוֹנְאִים זֶה
 אֶת זֶה. וְלָכֵן אֵל יְבוֹאוּ וַיֹּאמְרוּ לָכֶם עַל פְּלוֹנִי אוֹ
 עַל אֱלֹמוֹנִי, שֶׁהוּא צַדִּיק וְחָכָם וְרַב, אִם הוּא נִגְוֵעַ
 בְּאִיזוֹ שְׁנָאָה כָּל־פִּי זוֹלָתוֹ, אֶלָּא תִדְעוּ לָכֶם, שֶׁזֶּה
 רַמְאִי, צָבוּעַ, שֶׁקָּרַן, וְהוּא הַסֵּם "ד-מ"ם בְּעֶצְמוֹ. כִּי
 מִי שֶׁדְּבוּק בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ, מִי
 שֶׁנִּכְלָל לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא רַק מְחַפֵּשׂ אֶת
 הַשְּׁלוֹם, וְהוֹלֵךְ לוֹ בַּחַיִּים שְׂיֵהֶיָה שְׁלוֹם בְּבִתִּי
 יִשְׂרָאֵל, הוֹלֵךְ לוֹ בַּחַיִּים שְׂיֵהֶיָה שְׁלוֹם בְּבִתִּי כְּנִסְיוֹת
 וּבְבִתִּי מִדְּרָשׁוֹת.

לָכֵן, בְּנֵי וּבָנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְמָסוֹר נִפְשָׁכֶם
 לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצַּדִּיק הָאֲמֵת שְׁבַדְדוֹר, אֶל חַכְמֵי
 יִשְׂרָאֵל; אֲשֶׁר הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חָמַל עַל יִשְׂרָאֵל,
 וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר שׁוֹלַח לָנוּ חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל אֲמֵתִיִּים,
 חַכְמֵים הַדְּבוּקִים בַּתּוֹרָה, וּמְלַמְּדִים אֶת עַם יִשְׂרָאֵל
 אֵיךְ לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת, חַכְמֵים שְׂבוּנִים תְּלִמוּדֵי
 תּוֹרָה וַיִּשְׁיבוֹת וְכוּלְלִים, וּמְרַבִּיצִים תּוֹרָה בְּרַבִּים.
 וְאַלִּיָּהֶם תִּתְקַרְבוּ, אֲלֵיהֶם תִּשְׁמְעוּ, וְתִבְרְחוּ מִכָּל
 מִינֵי שֶׁקָּרְנִים צָבוּעִים וְרַמְאִים, שְׁעוּבָדִים עֲלֵיכֶם;

כִּי אִם אָדָם מִסִּית אֶת הַזּוּלָת בְּשִׁנְאָה וּבְקִנְאָה,
 תִּדְעוּ לָכֶם, שֶׁזֶה שֶׁקָּרַן וְרַמְאִי, וְזֶה מֶה שֶׁגֹּרֵם
 שְׂיֵהְיוּ גְרוּשֵׁין בְּבֵיתִי יִשְׂרָאֵל, כִּי רַב אֲמַתִּי, אֶף פְּעַם
 לֹא יַעֲשֶׂה גְרוּשֵׁין, אֲלָא יִמָּסֵר נַפְשׁוֹ שְׂיֵהְיֶה שְׁלוֹם-
 בֵּית, רַב אֲמַתִּי יִמָּסֵר נַפְשׁוֹ שְׂיֵהְיֶה שְׁלוֹם בְּבֵיתִי
 כְּנִסְיוֹת וּבְבֵיתִי מִדְּרָשׁוֹת, רַב אֲמַתִּי יִמָּסֵר נַפְשׁוֹ,
 שְׂיֵהְיֶה שְׁלוֹם בַּמּוֹשְׁבָה שְׁלוֹ, בַּכֶּפֶר שְׁלוֹ, בַּעֲיָרָה
 שְׁלוֹ. וְזֶה הַסִּימָן אִם הָרַב הוּא מַצֵּד הַקְּדוּשָׁה אוֹ
 מַצֵּד הַטְּמְאָה — אִם הוּא מְחַרְחַר רִיב, וְתָמִיד
 רוֹצֵה רַק שְׂתֵהֵינָה מְרִיבוֹת בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, בֵּין
 אָדָם לְחֵבֶרוֹ, כָּל חֶפְצוֹ לְסַכֵּסֵךְ בֵּין אַנְשִׁים, תִּדְעוּ
 לָכֶם שֶׁזֶה רַב דִּקְלָפָה, מְרַאשֵׁי עַרְב־רַב, וְאִם מוֹסֵר
 נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּר שְׁלוֹם וְאַהֲבָה בֵּין נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ
 רַב דִּקְדוּשָׁה הַדְּבוּק בּוֹ יְתִבְרֵךְ. וְלָכֵן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי
 הַיְקָרִים! בָּאוּ גִתְאֲחֵד יַחַד בְּ"אַחַדוֹת וּבְאַהֲבָה",
 וְעַל-יְדֵי-זֶה גִזְכָּה לְהִיּוֹת כְּלִי לְהַמְשִׁיךְ בְּנוֹ הָאוֹר
 אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ, וְאִיזָה נַעַם וְאַהֲבָה
 זֶה, כְּשֶׁאָדָם מְרַגֵּישׁ שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא
 אִתּוֹ, עִמּוֹ וְאֶצְלוֹ, וְיָכוֹל לְדַבֵּר אֵלָיו יְתִבְרֵךְ, הֵישׁ
 עוֹד שְׂמִחָה גְדוֹלָה מִזֶּה, שֶׁאָדָם מְרַגֵּישׁ אֶת הַבוֹרָא
 יְתִבְרֵךְ אִתּוֹ?! הֲלֹא זֹהִי הַמְּדַרְגָּה הַכִּי עֲלִיוֹנָה,
 שֶׁאָדָם אֵינוֹ רוֹאֶה, אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ, אֵינוֹ מְרַגֵּישׁ כְּלוֹם

— רק אלקות! אשרי מי שמכניס דבר זה בתוף לבו, ואז טוב לו כל הימים.

ב.

על-ידי אהדות ואהבה יש לאדם שמחה

בני ובנותי היקרים! עליכם לזכור, אשר על-ידי "אהדות ואהבה" נכנסת באדם שמחה אמיתית. למה בני-אדם כל-כך ממרמרים, ושרויים בדכאון, והם עצבניים ועצובים? מפני שאין להם שלום עם עצמם, כל מה שהם עושים, מוצאים בזה חסרונות, אינם משלימים עם גורלם, וזה הורס להם את כל החיים. פי כשאדם חוטא נגדו? תברך, על-ידי-זה מפריד בין הארבעה יסודות שלו, פי כל אדם כלול מארבעה יסודות: אש, מים, רוח, עפר; וכשאדם חוטא, רחמנא לצלן, עושה פרודים בין כח האש לכח הרוח, בין כח הרוח לכח המים, ובין כח המים לכח העפר שלו, ומזה נעשה אדם חולה, פי כח אחד מתגבר על השני. וישנן כמה מרות: מרה שחורה, מרה ירקה, מרה אדמה, מרה לבנה. ומכל זה באות המחלות של האדם, שאנו רואים שבני-אדם חולים מאד, ועובר עליהם

כָּל־כֶּף הַרְבֵּה מַחְלוֹת מְשֻׁנוֹת, הַכֹּל מִחֲמַת שְׁמֶרֶה
 אַחַת מִתְגַּבֶּרֶת עַל מָרָה אַחֶרֶת, כַּח אֶחָד מִתְגַּבֵּר עַל
 כַּח שֵׁנִי. מִי שֵׁשׁ לוֹ חֵם גְּבֵהָ — כַּח הָאֵשׁ מִתְגַּבֵּר
 בּוֹ, מִי שְׂמֵצָנָן — כַּח הָרוּחַ מִתְגַּבֵּר בּוֹ, מִי שְׁשָׁרוּי
 בְּדַכָּאוֹן — כַּח הָעֶפֶר מִתְגַּבֵּר בּוֹ, מִי שְׁסוּבֵל עַל
 הַכְּלִיּוֹת וְכוּ' — כַּח הַמַּיִם מִתְגַּבֵּר בּוֹ, וּמִזֶּה כָּל
 הַחֻלָּאִים, "כִּי אֵין שְׁלוֹם בְּעֶצְמִי מִפְּנֵי חֻטְאִי",
 אוֹמֵר דָּוִד הַמֶּלֶךְ (תְּהִלִּים ל"ח, ד). אִם אָדָם חוֹטֵא, בֵּר
 מִיָּנָן, אוֹכֵל טְרֵפוֹת וְנִבְלוֹת, אוֹ עוֹשֶׂה שְׂאָר אִסוּרִים,
 בָּזֶה מִפְּרִיד חֻלְקֵי הַגּוֹף, וְכַח אֶחָד מִתְגַּבֵּר עַל כַּח
 שֵׁנִי, וּמִזֶּה בָּא שְׂאָדָם נַעֲשֶׂה חוּלָה בְּגִשְׁמִיּוֹת, עַל
 אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בְּרוּחָנִיּוֹת, שְׂאִינוֹ מְרַגֵּשׁ אֶת
 הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

וְלָכֵן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים! בָּאוּ נִחְזֹר בְּתִשׁוּבָה
 שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכָּה שְׁהַכּוֹחַ
 שְׂבָנוּ: אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם וְעֶפֶר, יִהְיוּ בְּמִזְג׃ הַשְּׁוּהָ,
 וְיִהְיֶה שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, וְנִהְיֶה שְׂמֵחִים בְּחֻלְקֵנוּ, כָּל
 מֵה שֵׁשׁ לָנוּ — נִשְׂמַח בָּזֶה, וְנִתֵּן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה
 לְהַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלֹא כְּפִי שְׂאָנוּ רוּאִים, שְׁלִבְנֵי-
 אָדָם יֵשׁ רַק טְעָנוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ. כָּל אֶחָד וְאֶחָד
 עוֹבֵר עָלָיו מֵה שְׁעוֹבֵר, וְלָמָּה? מִפְּנֵי שְׂאִינָנוּ שְׂמַח

בְּחֶלְקוֹ, וְזֶה מֵה שֶׁהוֹרֵס אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי. לָמָּה
אָדָם אֵינוֹ שֹׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ? כִּי אֵין לוֹ אֲמוּנָה בּוֹ
יְתַבְרֵךְ, כִּי אִם הִיְתָה לְאָדָם אֲמוּנָה בַּבוֹרָא יְתַבְרֵךְ
שְׁמוֹ, וְהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁדָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה
מֵעֲצָמוֹ אֶלָּא בְּהַשְׁגַּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֲלִיוֹן, הִיָּה תָּמִיד
שֹׂמֵחַ, "הֲלֹא אֲנִי עוֹשֶׂה אֶת הַרְצוֹן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא, וְאֲנִי מְבַטֵּל עֲצָמִי לְגַמְרֵי לְאֵין סוֹף בְּרוּךְ
הוּא, אֵינִי חֹפֵץ כְּלוּם, אֲנִי לֹא רוֹצֶה מְאוּמָּה, רַק
אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא". וְאָדָם זֶה לֹא חָסֵר דָּבָר,
וְאֵין יְכוּלִים לְקַחַת מִמֶּנּוּ שׁוּם דָּבָר. אֵךְ אִם אָדָם
רוֹצֶה דָּבָר בְּלִי רְצוֹן הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲזִי עוֹבֵר
עָלָיו מֵה שֶׁעוֹבֵר. לְזֹאת הַתַּנָּא הַקְּדוֹשׁ אוֹמֵר (אָבוֹת
ב, ד): בִּטֹּל רְצוֹנָךְ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ, אֲזִי יִבְטֹל רְצוֹן
אַחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנָךְ; אִם אָדָם אֵינוֹ רוֹצֶה כְּלוּם רַק
אֶת רְצוֹנוֹ יְתַבְרֵךְ, אֲזִי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְבַטֵּל אֶת
כָּל רְצוֹנוֹת הָעוֹלָם מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ, וְהוּא תָּמִיד שֹׂמֵחַ,
אֲשֶׁר אֵין עוֹד מִדָּה יִקְרָה יוֹתֵר מִמֵּדַת הַשְּׂמִיחָה,
וְהוּא בְּשָׁלוֹם עִם הַכֹּל, וַיֵּשׁ לוֹ "אַחַדוּת וְאַהֲבָה"
עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד; כִּי בְּרִגְעַ שֶׁאָדָם בְּשָׁלוֹם עִם
עֲצָמוֹ, מִמִּילָא הוּא בְּשָׁלוֹם עִם אַחֵרִים. וְאִם תִּרְאוּ
אָדָם שֶׁמְרַכֵּל תָּמִיד עַל זוּלָתוֹ, סִימָן שֶׁהוּא שׁוֹנֵא
אֶת עֲצָמוֹ, הוּא בְּדַכְּאוֹן וּמְרִירוּת, כִּי אַחֲרַת לֹא הִיָּה

מְדַבֵּר עַל אֶף אֶחָד, כִּי מָה יֵשׁ לָךְ עִם אַחֵר? ! מָה עֲשֵׂה לָךְ? ! וְאִם עֲשֵׂה לָךְ, מָה יֵשׁ לָךְ אֵתוֹ? ! הוּא מְנַהֵג אֶת הָעוֹלָם? ! מָה יֵשׁ לוֹ אִתְּךָ? ! מָה יֵשׁ לָךְ עִם אַחֵרִים? ! אִם אָדָם מִחֲדִיר בְּעֶצְמוֹ שְׂאִין בְּלִעְדָיו יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, אֲזִי אֵינוֹ צָרִיךְ כָּלוּם, רַק אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהוּא שָׂשׂ וְשִׂמְחָה, כְּמוֹ שְׂאוֹמֵר דָּוִד הַמֶּלֶךְ (תְּהִלִּים קד, לב): "אֲנֹכִי אֲשִׂמַח בָּהּ", יִתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ", כְּשֶׁאָדָם שָׂשׂ בְּאַלְקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֵין יוֹתֵר רְשָׁעִים וְחֲטָאִים, אֶלָּא מִחֲזִיר אֶת כָּלָם בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְזוֹ צְרִיכָה לְהִיּוֹת עֲבוּדָתְנוּ — לְמַסֵּר נַפְשֵׁנוּ בְּעִבּוּרוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּבְעִבּוּר כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, שְׂכַלְנוּ נְמַסֵּר נַפְשֵׁנוּ בְּעִבּוּר "אַחַדוּת וְאַהֲבָה", וְכִיצַד? שְׁנֵשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְנַעֲזֹר זֶה לְזֶה. וְכִמְאֹמְרָם ו'ל (דִּרְךְ אֶרֶץ זוּטָא א'): אִם שְׂמֵרְתָּ פִיךָ מִלְּשׁוֹן הָרַע — יִהְיֶה כָּל יְמֶיךָ לְשָׁלוֹם; כִּפְּאֶשֶׁר אָדָם שׁוֹמֵר פִּיו לֹא לְדַבֵּר רַע עַל הַזּוּלָּת, יִהְיֶה מְבֹטָח שְׂכָל יְמָיו בְּשָׁלוֹם, וְכִפְּאֶשֶׁר אָדָם בְּשָׁלוֹם, הוּא שִׂמְחָה תְּמִיד. וְזֶה הַסִּימָן אִם אָדָם בְּאַמֶּת שִׂמְחָה וְדְבוּק בְּהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמִתְעַנֵּג בְּזִיו הַשְּׂכִינָה — אִם אֵין לוֹ עֶסֶק עִם אֶף אֶחָד; הֵן אֶמֶת שֶׁהַצְּדִיקִים הַקְּדוֹשִׁים שְׁזָכוּ לְזֶה, וְהָיוּ דְבוּקִים בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְהָיוּ עֲלִיזִים וְשִׂמְחִים, עִם כָּל זֹאת הָיוּ עֲלִיָּהֶם

מַחְלֹקוֹת וּמְרִיבוֹת, אֲבָל זֶה הָיָה מִצַּד הַסָּמ"ךְ-
 מ"ם, שְׁעוֹרֵר עֲלֵיהֶם מְרִיבוֹת וְכוּ' כַּמֶּשֶׁה רַבְּנוּ,
 שְׁזָכָה לָמָּה שְׁזָכָה, עַד שֶׁנִּכְלָל לְגַמְרֵי בְּאֵין סוּף
 בְּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁהַתּוֹרָה הִקְדוּשָׁה מְעִידָה (דְּבָרִים ח,
 יז): "וְלֹא קָם עוֹד נָבִיא כַּמֶּשֶׁה, אֲשֶׁר יָדְעוּ פָּנִים אֶל
 פָּנִים", עִם כָּל זֹאת עָמַד עָלָיו קִרְחָ עִם מְאִתִּים
 וְחַמְשֵׁים רַבָּנִים. וּבִוְדָאֵי מֶשֶׁה רַבְּנוּ הָיָה נִכְלָל
 לְגַמְרֵי בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, עִם כָּל זֹאת בְּשִׁבִיל
 הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיּוֹן, לְרֹאוֹת אֶל מִי יִמְשְׁכוּ נִשְׁמוֹת
 יִשְׂרָאֵל, נִתְּנוּ רְשׁוֹת לְקִרְחָ, שְׂאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ
 הִקְדוּשִׁים (בְּמִדְבָר רַבָּה, פָּרָשָׁה יח), שֶׁהָיָה מִין, לְאַסֵּף
 מְאִתִּים וְחַמְשֵׁים רַבָּנִים נֶגְדַּ מֶשֶׁה רַבְּנוּ. וְדָבָר זֶה
 הוֹלֵךְ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, צְדִיקֵי הָאָמֶת נִקְרָאִים מֶשֶׁה,
 כַּמֶּאֱמָרָם ז"ל (שֶׁבַת קא:): מֶשֶׁה שִׁפִּיר קֶאֱמַרְתָּ, פִּי
 הַצְּדִיקִים קוֹרְאִים זֶה לְזֶה מֶשֶׁה, כִּדְאִיתָא בְּדַבְרֵי
 רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּשֵׁי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ב'), עִם כָּל זֹאת
 בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיּוֹן מְקִימִים נֶגְדָם קִרְחָ וְעַדְתּוֹ,
 רֹאשֵׁי עַרְב־רַב, פֶּת רְשָׁעִים אַרְוֵרִים, שֵׁישׁ לָהֶם כַּח
 לְהַבִּיא מְאִתִּים חַמְשֵׁים רַבָּנִים, שִׁיחֲלָקוּ עַל הַצְּדִיק
 הָאָמֶת וְהַחֲכָם שֶׁבַדּוֹר.

לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים! עַל-יָדֵי שְׁתַּתְּאֲחָדוּ

יחד "באחדות ובאהבה", תזכו לשמחה אמיתית,
 אשר אין עוד מדה יקרה לאדם כמו שמחה. תראו
 איך עובר עליכם יום אחר יום בעצבות ובמרירות
 ובדכאון, יום אחר יום אתם במצב רוח נפול,
 למה?! הלא הקדוש-ברוך-הוא הולך בכם!
 הקדוש-ברוך-הוא מתנועע בכם! הקדוש-ברוך-
 הוא מסתכל בכם! הקדוש-ברוך-הוא נושם בכם!
 הקדוש-ברוך-הוא מדבר בכם! הקדוש-ברוך-הוא
 נמצא אצלכם! רק תפתחו את פיהם ותתחילו
 לדבר אליו ותברך, אז תתחילו להרגיש חיים
 אחרים לגמרי. למה לכם לילך במצב-רוח לא
 טוב? בשעה שאתם בני הקדוש-ברוך-הוא, זכיתם
 לקבל את התורה בזהר סיני, ולקיים מצוות בכל יום,
 כמאמרם ז"ל (ברכות נו): אפלו ריקנין שבו, מלאים
 מצוות פרמון; כמו רבוי גרעיני הרמון, כן כל
 יהודי מלא במצוות, וצריכים לאהב את כל יהודי
 בלי יוצא מן הכלל, וצריכים לעקר את הגזענות
 שהכניס בינינו הסמ"ך-מ"ם הרשע, שהוא מראשי
 הערב-רב, שעם ישראל סובלים מהם בסוף הגלות
 המרה הזו. ואם נוציא מאתנו את הגזענות, ונאהב
 את כל בר ישראל, זה יכניס בנו שמחה אמיתית,
 כי למה להסתובב בדכאון ובמרירות, במצב רוח

לא טוב? ! הלא השמחה היא המדה היקרה ביותר שיכולים לקנות. ואומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן כד): מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד. והמצוה הזו כוללת כל המצוות, למה? אלא כמאמר ז"ל (ויקרא רבה, פרשה לד, סימן ט'): למדתך תורה דרך ארץ, שפשיהא עושה אדם מצוה, יהא עושה אותה בלב שמחה. כפשיהודי זוכה לקיים מצוה בשמחה, בזה מגלה את טהר לבו. לכן אומר רבנו ז"ל (ספר המדות, אות שמחה, סימן א'): כשאדם עושה מצוה בשמחה, סימן ש'לבו שלם לאלהיו.

לכן, בני ובנותי היקרים! מאחר שעבר עליכם בחייכם מה שעבר — צרות ויסורים, הכאונות ומרירות, תתחילו להיות עתה בשמחה, ואיך? על-ידי "אחדות ואהבה". תפסיקו לריב בבית — הבעל והאשה, תפסיקו לריב זה עם זה בבית-הכנסת ובבית-המדרש, תפסיקו לריב עם השכנים, תתחילו עם "אחדות ואהבה". ובפרט בימים אלו, שאנו בוכים ומבכים על חרבן בית-המקדש, שממש יצא אור לכל עם ישראל, כמאמר ז"ל (במדבר רבה, פרשה טו): מהיכן יצא האור? מבית-המקדש, כי שם התאחדו כל נשמות ישראל, וזה

הָיָה מְקוֹר הָאַחַדוֹת, בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הָיָה הַכְּלִי
 שֶׁלְשָׁם בָּאוּ כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים
 בַּשָּׁנָה: פֶּסַח, שְׁבוּעוֹת וְסֻכּוֹת, וְשָׁם נִתְאַחַדוּ נִשְׁמוֹת
 יִשְׂרָאֵל בְּיַחַד, בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הָיָה סֶמֶל שֶׁל "אַחַדוֹת
 וְאַהֲבָה". וְלִצְעָרְנוּ הָרַב, נִחְרַב עִתָּה הַבַּיִת רַק
 מִחֲמַת שְׁנֵאת חֲנָם, וְלָכֵן בָּאוּ וּנְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר
 קָלַקְלָנוּ, בָּאוּ וְלֹא נִגְרַם לְחִרְבָּנוּ עִם הַשְּׁנֵאת חֲנָם
 שֶׁאֵנוּ שׁוֹנְאִים זֶה אֶת זֶה. רוֹאִים בְּנֵי-תוֹרָה
 שְׁלוֹמְדִים תוֹרָה, בְּנֵי יְשִׁיבוֹת אֲשֶׁר שׁוֹנְאִים זֶה אֶת
 זֶה, וְלָמָּה? מָה עָשָׂה לָךְ הַזּוּלָת? ! מְאוּמָּה! אֵינְךָ זֶה
 אֶלָּא שְׁאַתָּה חוֹטֵא וּפּוֹשֵׁעַ, כִּי אִם הָיִיתָ חוֹזֵר
 בְּתִשׁוּבָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, לֹא הָיִיתָ שׁוֹנֵא אֶף
 אֶחָד. וְלָכֵן אֵל יֹאמְרוּ לָךְ — זֶה צְדִיק וְזֶה אֵינוֹ
 צְדִיק, זֶה תִּלְמִיד חֲכָם וְזֶה לָאוּ, אֲשֶׁר אוֹמֵר רַבְּנוּ
 ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן פג), שֶׁזֶה יֵצֵר הָרַע
 גָּדוֹל לוֹמֵר: תִּלְמִיד חֲכָם זֶה נָאָה וְתִלְמִיד חֲכָם זֶה
 אֵינוֹ נָאָה; אֶלָּא אִם אָדָם שׁוֹנֵא מִיִּשְׁהוּ, בְּסִימָן
 שֶׁאֵינְנוּ צְדִיק וְלֹא תִלְמִיד חֲכָם, וְכָל אֲשֶׁר יִגַע וְטָרַח
 עַד כֹּה — יֵרֵד לְטְמִיוֹן, כִּי אֶצֶל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 חָשׁוּב שְׁלוֹם וְאַהֲבָה, שִׁיהוּדִים גָּרִים בְּיַחַד בְּאַחַדוֹת
 אַחַת. וְעַד כִּדֵּי כֶּף שְׁאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים
 (בְּרֵאשִׁית רַבָּה לַח, ו): גָּדוֹל הַשְּׁלוֹם, שֶׁאֶפְלוּ יִשְׂרָאֵל

עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה וְשָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, אָמַר הַמָּקוֹם כְּבִיכּוֹל, אֵינִי יְכוֹל לְשַׁלֵּט בָּהֶם, כִּיּוֹן שֶׁשָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם; כָּל-כֶּף חָשׁוּב אֲצֵל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַשָּׁלוֹם, שְׂאֵף שָׁחַס וְשָׁלוֹם, נִפְלוּ בַּעֲוֹן עֲבוּדָה זָרָה, אוֹמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֵינִי יְכוֹל לַעֲשׂוֹתָם דְּבָר, כִּי הֵם בְּשָׁלוֹם וּבְאַהֲבָה זֶה עִם זֶה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בְּנֵי תוֹרָה צָרִיכִים לְמָסַר נַפְשָׁם בְּיָמִים אֵלּוּ לְהִיּוֹת בְּאַהֲבָה עִם הַזּוֹלָת, לַעֲזוֹב אֶת הַשְּׁטִיּוֹת וְהַמְּפֻלְגוֹת, כִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַהִיג אֶת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְשָׁלִי כֹא, א) "פִּלְגֵי מַיִם לָב מְלֶךְ בְּיַד הַיְי"ה עַל כָּל אֲשֶׁר יַחֲפִץ יִטְנוּ", מַה שִּׁיָּד שְׁאָדָם עוֹשֶׂה מֵעֲצָמוֹ, הֲרִי זֶה כְּפִיָּה גְמוּרָה לְחֹשֶׁב (דְּבָרִים ח, יז): "כַּחֲסִי וְעֲצָם יָדֵי עֲשֶׂה לִי אֶת הַחֲחִיל הַזֶּה". מַה שֶׁקוֹרָה וּמַה שֶׁיִּקְרָה רַק בְּיַדֵי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כָּל אֲשֶׁר אַתֶּם רוֹאִים, זֶה מְשַׁחֵק אֶחָד גְּדוֹל, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְלֶךְ, וְהוּא מְנַהִיג אֶת הָעוֹלָם, וְאֵנוּ בְּנֵי-אָדָם קִטְנֻטִּימִים, הַיּוֹם כָּאֵן וּלְמָחָר בְּקֶבֶר, כָּל אָדָם עוֹרֵךְ תְּכַנִּיּוֹת — מַה יִּהְיֶה וְאֵיךְ יִהְיֶה, וּלְמָחָר אֵינּוּ קָם בְּבִקְרָה, כְּלָנוּ בְּיַדֵי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, לְכֵן קִדְּם הַשָּׁנָה אוֹמְרִים: "בְּיָדֶךָ אֶפְקִיד רוּחִי פְּדִיתָ אוֹתִי אֵל אֶמֶת". בְּרַגַע שְׁאָדָם מוֹסֵר רוּחוֹ וְנִפְשׁוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, אֲזִי נִגְאָל מִכָּל צָרוֹתָיו.

לזאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! אֵל תִּדְחוּ אֶת הַשְּׂמֵחָה
 לְמַחֵר, אֲלֵא תֵרְאוּ לְהִיּוֹת שְׂמֵחִים עוֹד הַיּוֹם הַזֶּה,
 כְּמֵאֲמָרָם ו'ל (תַּנְחוּמָא שְׂמִינֵי ב'): אֵין הַשְּׂמֵחָה
 מִמִּתְנַת לְאָדָם, לֹא כָּל מִי שְׂשֵׂמַח הַיּוֹם שְׂמֵחַ
 לְמַחֵר. לָכֵן עוֹד הַיּוֹם הַזֶּה תִּשְׁלִימוּ זֶה עִם זֶה, עוֹד
 הַיּוֹם הַזֶּה תִּשְׁתַּדְּלוּ לְהִיּוֹת רַק בְּשְׂמֵחָה, וְתִתְחִילוּ
 לְחִיּוֹת חַיִּים חֲדָשִׁים, חַיִּים נְעִימִים, חַיִּים טוֹבִים,
 חַיִּי עוֹלָם הִבָּא בְּעוֹלָם הַזֶּה.

ג.

כְּשֶׁאָדָם בְּאַחַדוֹת וּבְאַהֲבָה יֵשׁ לוֹ סְבֻלָּנוֹת בַּחַיִּים

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְזַכֵּר שֶׁהַקְּדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא מִנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּהַשְּׂגָחַה פְּרָטִית, וְהַכֹּל זֶה
 אֱלֻקוֹת וְאֱלֻקוֹת זֶה הַכֹּל, וְעֲלֵינוּ רַק לַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה
 אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְרַק זֹו הַתְּכֵלִית בְּזֶה הָעוֹלָם — לְדַבֵּר
 אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהִבֵּן אֶל
 אָבִיו, וְכָל צְרִכֵינוּ עֲלֵינוּ לְבַקֵּשׁ רַק מֵאֲתוֹ יִתְבָּרֵךְ,
 וּבְלִי זֶה הַכֹּל דְּמִיּוֹן גְּדוֹל, אָדָם יְכוּל לְחִיּוֹת שְׂבָעִים
 שָׁנָה, וּבְרִגַע שְׂאָדָם אֵינוֹ מְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא, הוּא חַי בְּדְמִיּוֹן, וְהַדְּמִיּוֹן הוֹרֵס אוֹתוֹ לְגַמְרֵי,
 כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ו'ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן

(כה): הַחַטָּאִים וְהַעֲוֹנוֹת הֵם הַבְּהִמְיוֹת שֵׁשׁ בְּאָדָם,
 וְזֶה כַּחַ הַמִּדָּמָה שֶׁהוֹרֵס לוֹ אֶת הַחַיִּים, כִּי חַי
 בְּדִמְיוֹנוֹת. וַיֵּשׁ בְּנֵי-אָדָם שֶׁכָּל-כָּף נִכְנָסוּ בְּדִמְיוֹנוֹת,
 עַד שֶׁהֵם בְּכַעַס וּבְרָצִיחָה עַל הַזִּוְלָת. כִּי לָמָּה אָדָם
 בְּכַעַס, לָמָּה אָדָם עֲצָבָנִי? רַק מַחֲמַת הַדִּמְיוֹנוֹת,
 שֶׁנִּדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ הֵהוּא רוֹצֵה רַק אֶת הָרַע שְׁלוֹ, אֲזִי
 נִכְנָס בְּעֲצָבִים כְּאִלוֹ, וְזוֹרֵק וְשׁוֹבֵר פְּלִים, מִכָּה אֶת
 הַבְּרִיּוֹת, מִתְקוּטָט עִם פְּלָם, וְהַכֹּל בָּא מִמַּחֲמַת שְׂאִין
 לוֹ אָמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ. בְּשִׁבִיל זֶה אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ
 הַקְּדוֹשִׁים (נְדָרִים כב:): כָּל הַכּוֹעֵס אֶפְלוֹ שְׂכִינָה אֵינָה
 חֹשׁוּבָה כְּנִגְדּוֹ; כִּי אִם אָדָם הִזָּה יוֹדֵעַ שֶׁהַקְּדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא אִתּוֹ, עִמּוֹ וְאַצְלוֹ, אַף פַּעַם לֹא
 הִזָּה בְּכַעַס, וְכֹל מֵה שֶׁהִזָּה קוֹרָה לוֹ, הִזָּה אוֹמֵר:
 יִהְיֶה כָּף, יְהִי כֵן. וּמִבְּטֵל רְצוֹנוֹ לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא, אֵינוֹ רוֹצֵה כְּלוּם, רַק אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְקוֹנָה
 לְעֲצָמוֹ אֶת מִדַּת הַסְּבִלְנוּת, אֲשֶׁר אֵין עוֹד מִדָּה
 טוֹבָה מִזּוֹ. וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א',
 סִימָן ד'): כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁכָּל מְאוֹרְעוֹתָיו הֵן
 לְטוֹבָתוֹ, זֹאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא;
 כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲזִי חַי בְּעוֹלָם
 הַזֶּה כְּדִגְמַת הָעוֹלָם הַבָּא; כְּשֶׁאָדָם סִבְלָן, הוּא חַי
 בְּגֵן-עֶדֶן, אֲבָל כְּשֶׁאָדָם כְּעֵסָן וְרָגָזָן וְרוֹצֵחַ, הוּא חַי

בְּגִיּהֵנוּם ! לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים ! עַל-יְדֵי
 "אַחַדוֹת וְאַהֲבָה" שֵׁשׁ בֵּין עִם יִשְׂרָאֵל זֹכִים
 לְסִבְלָנוּת, לֹא נִכְנָסִים לְלַחְצִים, לֹא נִכְנָסִים
 לְעֲצָבִים, לֹא שׁוֹבְרִים פְּלִים, לֹא מִתְקוֹטְטִים,
 וְכַמֶּאֱמָרָם ז"ל (אָבוֹת דְּרַבֵּי נָתָן ג'): הַקּוֹרֵעַ בְּגָדָיו
 וְשׁוֹבֵר פְּלָיו בְּחֻמָּתוֹ וּמִשְׁלִיף מְעוֹתָיו, הָרִי הוּא
 כְּעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה; מִהִי עֲבוּדָה זָרָה? שְׂאֵדָם עוֹזֵב
 אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. כְּמוֹ שְׂאוֹמֵר הַבַּעַל-שֵׁם-
 טוֹב הַקְּדוֹשׁ זי"ע עַל הַפָּסוּק (דְּבָרִים יא, טז): "וְסִרְתָּם
 וְעַבַדְתָּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים", כְּשֶׂאֲדָם רַק סָר מִמֶּנּוּ
 יִתְבָּרַךְ, כְּבָר הוּא עוֹבֵד אֱלִילִים, כִּי אֵין בְּלַעֲדָיו
 יִתְבָּרַךְ כָּלֵל. אֵף אָדָם אֵינוֹ מְסַגֵּל לְהַבִּין דָּבָר זֶה,
 לְכֵן הוּא שׁוֹנֵא אֶת כָּלָם, הוּא בְּכַעַס עַל כָּלָם
 וּמִתְקוֹטְט וּמְדַבֵּר רַע עַל כָּלָם, וְלְכֵן חֲיָיו מְרוֹרִים
 כָּל-כַּף, וְסוֹבֵל סִבָּל קָשָׁה, כְּמוֹ שְׂאָנוּ רוֹאִים בְּנֵי-
 אָדָם, שְׂאֵין חֲיֵיהֶם חַיִּים, וְהֵם תָּמִיד בְּכַעַס,
 כְּמֶאֱמָרָם ז"ל (פְּסָחִים קיג:): הִרְתַּחְנִין אֵין חֲיֵיהֶם
 חַיִּים. יִשְׁנֵם בְּנֵי-אָדָם שְׁכָל-כַּף נִכְנָסוּ בְּעֲצָבִים,
 שֶׁנַּעֲשָׂה אֲצֵלָם טַבַּע שְׁנִי, שְׁעַם כָּלָם צְרִיכִים לָרִיב
 וּלְהִתְנַפֵּחַ, וְהֵם תָּמִיד צְרִיכִים לְהִיּוֹת הַצּוֹדְקִים, הֵם
 מִתְרַגְּזִים עַל כָּל אָדָם, וּלְבִסוּף נוֹתְרִים טַפְּשִׁים,
 כְּמֶאֱמָרָם ז"ל (פְּסָחִים סו:): כָּל אָדָם שְׁכוּעֵס — אִם

חֲכָם הוּא חֲכָמְתוֹ מִסְתַּלְקֶת מִמֶּנּוּ; אֵין לוֹ שִׁכְל וְדַעַת. וְלַהֲפֹךְ — אִם יֵשׁ לְאָדָם "אַהֲבָה וְאַחַדוֹת", וְאוֹהֵב אֶת כָּל יְהוּדֵי, מוֹסֵר נַפְשׁוֹ בְּשִׁבִיל כָּל יְהוּדֵי, רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת טוֹבוֹת בְּעִבּוֹר כָּל יְהוּדֵי, הוּא הַסִּבְלָן הַכִּי גָדוֹל.

לָכֵן בָּאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! לְקִנּוֹת לַעֲצָמֵנוּ מִדַּת הַסִּבְלָנוֹת, וְאֵיךְ? עַל-יְדֵי "אַהֲבָה וְאַחַדוֹת", שְׁנֵאֵהֵב אֶת כָּל יְהוּדֵי בְּלִי יוֹצֵא מִן הַכָּלָל. הָבָה נִפְרָק אֶת כָּל הַמְּפִלְגוֹת, וְנִתְאַחַד יַחַד לְקַבֵּל עָלֵינוּ עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם, וְנָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְרַק הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה תִקַּבֵּעַ לָנוּ אֶת אֲרַח חַיֵּינוּ. וְזֶה יִהְיֶה הַגְּאֻלָּה וּבְנִין בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, שְׂיִבְנֶה לָנוּ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעִצְמוֹ בַּגְּאֻלָּה הָאִמְתִּית וְהַשְּׁלֵמָה, עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ, עַד שְׁנִזְכֶּה לְחֹזֵר כָּל עַם יִשְׂרָאֵל אֶל בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, לַעֲלוֹת וְלִרְאוֹת אֶת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה.

ד.

בְּשַׁחֲיִים עִם אַחַדוּת וְאַהֲבָה, כָּל הַחַיִּים עִם הַזּוּלָּת מִשְׁתַּנִּים

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְזַכֵּר, כְּשַׁחֲיִים עִם
 "אַחַדוּת וְאַהֲבָה", אֲזִי כָּל חַיֵּי הָאָדָם מִשְׁתַּנִּים
 לְטוֹבָה. כִּי אֵין מִדָּה יָפָה יוֹתֵר בַּחַיִּים כְּשֵׁלוֹם
 וְאַהֲבָה, וְעַל זֶה אָנוּ מִתְפַּלְּלִים בְּכָל יוֹם וַיּוֹם,
 שְׁנִזְכֶּה לְשֵׁלוֹם. וְכָךְ אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
 (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה ט', סִימָן ט'): גְּדוֹל שְׁלוֹם, כְּשֶׁמְלֶךְ
 מְשִׁיחַ בָּא, אֵינוֹ פּוֹתַח אֶלָּא בְּשֵׁלוֹם; כִּי הוּא יִגְלֶה
 וַיִּפְרֹסֵם לְכֻלָּם אֶת הַתּוֹרָה שְׁקִבְלָנוּ בְּהַר סִינַי, הוּא
 יַעֲוֹדֵד וַיַּחַזֵּק אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת,
 וְעַל-כֵּן יִפְתַּח בְּשֵׁלוֹם. וְלָכֵן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים!
 אִם אַתֶּם רוֹצִים לְזַרֵּז אֶת הַגְּאֻלָּה, לְזַרֵּז אֶת בִּיאַת
 הַמְּשִׁיחַ, עֲלֵיכֶם לְחִיוֹת בְּ"אַחַדוּת וּבְאַהֲבָה" זֶה עִם
 זֶה, וְלִרְאוֹת שְׂיִהְיֶה שְׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, לְהוֹצִיא מִכֶּם אֶת
 הַגְּזֻעָנוֹת, לְסַלֵּק מֵאַתָּנוּ אֶת הַסָּמ"ךְ-מ"ם הַרְשָׁע,
 שֶׁהוּא עוֹשֶׂה פְרוּדִים בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהֵיכָן
 שֶׁתִּרְאוּ בְנֵי-אָדָם הָעוֹשִׂים פְרוּדִים בֵּין נַשְׁמוֹת
 יִשְׂרָאֵל, תִּדְעוּ לָכֶם שְׂאִינֶם יְהוּדִים, הֵם עַרְב־רַב;
 כִּי מֵאֵז שֶׁעָלוּ עִם יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, עָלָה אַתֶּם

עַרְב־רַב מִכָּל אַמּוֹת הָעוֹלָם, וְהֵם נִתְעַרְבוּ בֵּין
 נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְגוֹרָמִים לָנוּ כָּל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים,
 שֶׁהֵם הַמְּסִיוֹנֵרִים שֶׁמְקַרֵּב בָּאוּ, וְרוֹצִים לְבִלְלֵךְ אֶת
 עַם יִשְׂרָאֵל הַטָּהוֹר עִם גּוֹיִים וְגוֹיֹת, רַחֲמָנָא
 לִישְׁזַבֵּן. לָכֵן אֵין שׁוֹם יַעֲזֶה רַק לְהִתְאַחֵד בְּ"אַחַדוֹת
 וְבִאַהֲבָה", וְאִז שׁוֹם יַעַרְב־רַב לֹא יוּכְלוּ לָנוּ, וְחַיֵּינוּ
 יִשְׁתַּנּוּ לְגַמְרֵי. לָמָּה לָנוּ לָרִיב עִם הַשְּׂנִי? ! לָמָּה לֹא
 נִשְׁלִים זֶה עִם זֶה? ! הֲרֵי חֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים אוֹמְרִים
 (וַיִּקְרָא רַבָּה, פְּרָשָׁה ט', סִימָן ט'): גְּדוֹל שְׁלוֹם, שְׁאַפְלוּ
 בְּשַׁעַת מְלַחְמָה אֵין פּוֹתְחִים אֶלָּא בְּשְׁלוֹם; יֵשׁ
 מְלַחְמוֹת בֵּין אַמּוֹת הָעוֹלָם, אֲזִי הַדְּבָר הָרֵאשׁוֹן
 צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ שְׁלוֹם בֵּינֵינוּ, מִסְפִּיק דָּם נִשְׁפָּךְ!
 מִסְפִּיק קְבָרִים מְלֹאוֹ עִם חֲלָלִים! הַגִּיעַ הַזְּמַן
 שֶׁנִּרְצָה רַק אֶת הַשְּׁלוֹם, מִסְפִּיק בַּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל
 נִהְרָגוּ בְּמְלַחְמוֹת! הַגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁנִּחַפֵּשׁ רַק אַחַר
 הַשְּׁלוֹם, שְׁאַלוּ הַחַיִּים הַכֵּי טוֹבִים, כְּשֵׁי"ש "אַחַדוֹת
 וְאַהֲבָה" בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמֵאמָרָם ז"ל (בַּמִּדְבָּר
 רַבָּה, פְּרָשָׁה י"א, סִימָן י"ז): גְּדוֹל הוּא הַשְּׁלוֹם, שְׁלֹא בָּרָא
 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִדָּה יָפָה מִן הַשְּׁלוֹם, שֶׁנִּתְּנָה
 לְצַדִּיקִים; הַצַּדִּיקִים הִקְדוּשִׁים הַדְּבוּקִים בְּהַקְּדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא, הֵם בְּשְׁלוֹם עִם כָּלֵם, וְרוֹצִים רַק אֶת
 הַטוֹב שֶׁל כָּלֵם. וְלָכֵן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ

לְהִתְקַרֵּב אֶל צְדִיקֵי הָאֲמֶת שְׁבִדוֹר הַזֶּה, אֶל חַכְמֵי
 יִשְׂרָאֵל שְׁבִדוֹר הַזֶּה, הַמְּלַמְּדִים תּוֹרָה אֶת הָעָם, לְכוּ
 אֶל שְׂעוּרֵי תּוֹרָה, שְׁמְעוּ הַרְצָאוֹת מִחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל
 הַמְּגַלִּים לָכֶם אֵיךְ לַחֲיוֹת חַיִּים טוֹבִים וְנֹעִימִים,
 הַכְּנִיסוּ אֶת בְּנֵיכֶם וּבָנוּתֵיכֶם לְבֵיתִי חֲנוּךְ חֲרָדִים,
 שְׁמַלְמְדִים שָׁם תּוֹרָה וּמְצוּוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכּוּ
 לְרוֹת נַחַת דְּקַדְשָׁה, אֵיזָה יָפִי כְּשֵׁרוֹאִים שֶׁהִלְדִּים
 מִתְנַהֲגִים עַל-פִּי דְרֹךְ הַתּוֹרָה שְׁקַבְּלָנוּ מִמֶּשֶׁה רַבְּנוּ,
 שְׁקַבֵּל בְּהַר סִינַי. מֶשֶׁה רַבְּנוּ הוּא הָיָה הַגּוֹאֵל
 הָרֵאשׁוֹן, וּמֶשֶׁה רַבְּנוּ הוּא יְהִי הַגּוֹאֵל הָאַחֲרוֹן
 שְׁאֲנוּ מַחֲכִים לְבִיאָתוֹ, וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר
 שְׁנִזְכָּה כָּבֵד לְהַגִּיעַ לַיּוֹם הַמִּיחָל הַזֶּה, לַשְּׁעָה וְלָרַגַע
 שְׁיָבוֹא גּוֹאֵל צְדָק בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן !

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!